

Den nordiske voksenlærer

- en kortlægning af kompetencekrav til voksenlærere og uddannelsesmuligheder inden for det voksenpædagogiske område i de nordiske lande
-

Seminar Oslo 7.september 2011



Seminarets formål

Formål med dette seminar er bl.a.:

- at initiere en diskussion om hvordan man fortløbende kan udvikle kvalitet i voksnes læring på Nordisk niveau
- At identificere udækkede områder indenfor forskning, samt ideer til ny udvikling og praktiske initiativer
- At få ideer til hvordan NVL og andre nordiske organisationer kan støtte fremtidigt udviklingsarbejde

Baggrund for den nordiske kortlægning

Nordisk samarbejde, - studier og NVL arbejdsseminarer

- Tidligere studier bl.a. BABAR, BAEA, Alphine, "Innovative læreprocesser i praksis"
- NVL initierede to nordiske møder med repræsentanter fra alle nordiske lande med det formål at diskutere fortsat arbejde med kvalitetsudvikling af voksenpædagogik
- To interessegrupper blev etableret
- 1. en arbejdsgruppe der ville kortlægge den aktuelle situation i de nordiske lande.
- Initiativet blev fulgt op af SVL- Rådgivningsgruppen for Nordisk Samarbejde om Voksnes Læring der finansierede en nordisk kortlægning som NCK udførte i tæt samarbejde med NVL's baggrundsgruppe og andre nordiske partnere
- 2. En arbejdsgruppe der pt arbejder med mulighederne for at etablere en nordisk master i voksenpædagogik
- Hrobjatur Arnasson Islands universitet er koordinator. Partnere pt. NTNU-Trondheim, Göteborgs universitet, DPU/Århus universitet, Team Academi

Kortlægningen

- formål og videre arbejde

- Ud over at skabe et fælles overblik vil kortlægningen og anbefalingerne blive diskuteret i SVL, og vil være afsæt for nationale diskussioner om voksenlærerens kompetencebehov, og muligheder for at imødekomme dem
- NVL har initieret 3 nationale seminarer i 2011 hvor resultaterne vil blive diskuteret med aktører fra praksis. Seminarerne dokumenteres
- I slutningen af året bliver resultaterne samlet og diskuteret med et fremadrettet perspektiv på et nordiske seminar



Kortlægningens indhold

- Tre områder:
- En kortlægning af formelle kompetencekrav til voksenlærere
- En interviewundersøgelse – interviews af 29 ledere med ansvar for ansættelse af lærere. Seks interviews i hvert land – non formel, formel erhvervsrettede skoler
- Kortlægning af uddannelsesmuligheder indenfor det voksenpædagogiske område
- Kortlægningen er gennemført i tæt samarbejde med nordiske kollegaer i alle lande.

Formelle kompetencekrav til voksenlærere

- Der er for næsten alle voksenlærere uanset sektor og institution , høje formelle fag-faglige krav (ämneskrav)
- I næsten alle tilfælde stilles der også formelt krav om almen pædagogisk kompetence
- Der er stort set ingen formelle krav til voksenpædagogiske kompetencer for voksenundervisere
- Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er krav til voksenpædagogiske kompetencer, når man sammenligner med udviklingen i de nordiske læreruddannelser, hvor der i stigende grad lægges vægt på aldersspecialisering
- Finland har de højeste fagfaglige krav, mens Island er det nordiske land, der har færrest formelle krav



Synspunkter fra skolelederne

- Et lignende mønster i forhold til kompetencekrav kan spores i interviewene. Nogle mønstre kan relateres til de lande og sektorer lederne repræsenterer.
- Fag- fagligheden vurderes som den vigtigste kompetence for voksenunderviseren
- Fokus på enten almenpædagogik eller voksenpædagogik varierer, men de fleste skoleledere udtrykker behov for almenpædagogisk kompetence.
- Lederne udtrykker samtidigt, at den voksne deltager har karakteristika, der kræver en særlig pædagogik og didaktik rettet mod voksne
- Flere af skoleledernes argumenter kan genfindes i nyere nordisk voksenpædagogisk litteratur. (ex. Larsson 2006, Wahlgren 2010)



Synspunkter fra skolelederne

Det er vigtigt, at voksenlæreren er i stand til at

- › Inkludere og bruge voksne deltageres livs- og arbejds erfaringer
 - › Respektere voksne deltagere som voksne og skabe en ligeværdig relation
 - › Skabe et læringsmiljø, hvor alle kan lære af hinanden
 - › Arbejde med heterogene grupper og bruge deltagernes forskellighed som en ressource
 - › Bruge erfarings- og dialogbaserede arbejdsformer
 - › Genkende og relatere til voksnes modstandsformer
 - › Forstå og have kendskab til aktuelle vilkår på arbejdsmarkedet
 - › Kunne gennemføre realkompetencevurderinger (validering)
 - › Være fleksible og kunne agere på forskellige læringsarenaer
 - › Kunne udvikle undervisningsmateriale målrettet en voksen målgruppe
- Nogle personlige karakteristika blev fremhævet som vigtige: autenticitet, robusthed, entusiasme, lydhørhed, hensigtsmæssig kommunikation, gennemslagskraft



Uddannelsesmuligheder

- Hel læreruddannelse med specialisering i voksnes læring i Finland. I Sverige findes der specialiseringskurser for lærerstuderende.
- I Sverige findes en 60 ECTS læreruddannelse målrettet folkeoplysningen og en 60 ECTS overbygningssuddannelse for lærere, der vil undervise voksne.
- I alle landene er der nogle muligheder for videreuddannelse.
- Det største udbud af videreuddannelser findes i Danmark, men der kræves betaling.
- Uddannelser der ikke retter sig direkte mod undervisning: B-niveau i Finland og Norge, et 120 ECTS masterprogram findes i alle lande undtagen Danmark, hvor masterprogrammer er 60 ECTS og kun findes som videreuddannelse.



Anbefalinger

- Etablere netværk mellem forskellige nordiske initiativer, som arbejder med at udvikle uddannelses- og kursusmuligheder for voksenlærere.
- Udvikle aktiviteter som fremmer gensidig udnyttelse af de enkelte landes styrker
- Udvikle og implementere grundlæggende uddannelsesmuligheder for nordiske voksenundervisere
- Udvide og styrke muligheder for videre- og efteruddannelse for voksenundervisere
- Udvikle tværsektorielle nordiske kurser og uddannelser, der kan fremme professionelle, kulturelle og interkulturelle kompetencer
- Styrke teori-praksis sammenhængen i uddannelse og kurser – fremme mulighed for at træne praksis
- Øge de formelle krav til voksenlæreres viden og kunnen i forhold til voksenpædagogik og –didaktik
- Udvikle trænings- og uddannelsesmuligheder særlig målrettet deltidsansatte voksenlærere